

SÉNAT DE BELGIQUE

SESSION DE 1948-1949.

SÉANCE DU 1er MARS 1949.

Proposition de loi instituant un Fonds national d'allocations d'études.

DÉVELOPPEMENTS

MESDAMES, MESSIEURS,

La proposition de loi que nous avons l'honneur de soumettre au Sénat a pour objet la création d'un Fonds d'allocations d'études.

Elle tend à permettre aux jeunes gens des deux sexes, de nationalité belge, ne disposant pas de moyens pécuniaires suffisants, de faire les études universitaires pour lesquelles ils ont les aptitudes intellectuelles.

Le coût et la durée des études supérieures, la charge que représente pour une famille l'entretien d'un étudiant ont pour résultat d'exclure en général de nos Universités les fils d'ouvriers ou d'employés modestes et de faire, des carrières intellectuelles, le privilège des classes aisées.

Ce mode de sélection par la fortune est à la fois injuste et néfaste pour le pays.

Certains efforts ont été faits déjà pour remédier à la situation actuelle.

Des bourses ont été créées, soit à l'initiative de particuliers, soit par des organismes officiels, mais eu égard à l'importance des frais directs et accessoires découlant des études, ces moyens sont tout à fait insuffisants pour établir l'égalité entre tous les jeunes gens et consacrer le droit de tous aux études supérieures.

Le but que nous poursuivons est double :

1° permettre aux mieux-doués, quelles que soient leurs ressources, de faire les études qui leur assureront dans la société, la place à laquelle ils ont droit;

2° renouveler perpétuellement le personnel des carrières dites libérales afin de le maintenir à un niveau intellectuel élevé.

Pour atteindre cet objectif tout en évitant l'encombrement de nos Universités tout d'abord, celui

BELGISCHE SENAAAT

ZITTING 1948-1949.

VERGADERING VAN 1 MAART 1949.

Wetsvoorstel tot instelling van een Rijksfonds voor studietoelagen.

TOELICHTING

MEVROUWEN, MIJNE HEREN,

Het wetsvoorstel dat wij de eer hebben aan de Senaat voor te leggen, heeft tot doel een Rijksfonds voor studietoelagen in te stellen.

Het strekt er toe de jongelieden van beiderlei kunne, van Belgische nationaliteit, en die niet over de nodige geldmiddelen beschikken, in de mogelijkheid te stellen de universiteitsstudiën te doen waarvoor zij de verstandelijke aanleg bezitten.

De kosten en de duur der hogere studiën en de last die het onderhoud van een student voor een gezin oplevert hebben over het algemeen voor gevolg de zonen van arbeiders en lagere bedienden uit onze universiteiten verwijderd te houden en van de gestudeerde beroepen het voorrecht van de goeude klassen te maken.

Die wijze van schifting door het geldbezit is onbillijk en tevens nadelig voor het land.

Reeds werden pogingen gedaan om de huidige toestand te verhelpen.

Beurzen werden gesticht, hetzij op initiatief van particulieren, hetzij door officiële lichamen, doch gelet op het hoog bedrag der rechtstreekse en bijkomende kosten der studiën, zijn die middelen gans ontoereikend om al de jongelieden op dezelfde voet te stellen en het recht van allen op hogere studiën te laten gelden.

Het doel dat wij nastreven is tweërlei :

1° de meer begaafden, welke hun middelen ook zijn, in staat stellen de studiën te doen die hun in de maatschappij de plaats zullen verschaffen waarop zij recht hebben;

2° het personeel der zogenaamde vrije beroepen voortdurend vernieuwen, ten einde het op een hoog verstandelijk peil te handhaven.

Om dit doel te bereiken en toch de overbevolking eerst van onze universiteiten, en vervolgens van de

des carrières intellectuelles ensuite, la présente proposition devra être complétée aussi rapidement que possible par l'institution d'un examen d'entrée, qui pratiquera une sélection parmi les candidats aux études supérieures, qu'ils soient ou non boursiers.

* * *

Pour pouvoir émarger au Fonds d'allocations d'études, il suffira que le récipiendaire ait prouvé en terminant ses humanités et en réussissant l'examen d'admission, qu'il est apte à suivre les cours d'enseignement supérieur et qu'il établisse qu'il ne dispose pas ou que sa famille ne dispose pas de revenus suffisants pour lui permettre d'entreprendre ou de terminer les études choisies.

Les critères de la notion de « revenu suffisant » éminemment variables suivant les circonstances, seront déterminés par des arrêtés royaux d'exécution.

La proposition prévoit cependant que l'aide pourra n'être que partielle si la situation pécuniaire de l'étudiant ou de sa famille le justifie.

L'allocation sera supprimée dès que l'intéressé sera financièrement à même de poursuivre ses études; elle le sera également si l'étudiant ne réussit pas l'examen de fin d'année, soit à la session de juillet, soit à la session d'octobre.

Les allocations sont accordées sans obligation de remboursement.

La proposition règle l'administration du Fonds. Des arrêtés d'exécution interviendront ultérieurement pour préciser les détails de son fonctionnement.

Il importe avant tout que le conseil d'administration dispose de l'autonomie et des pouvoirs nécessaires pour que ses décisions aient un effet immédiat et ne soient pas paralysées par les lenteurs inhérentes aux départements ministériels.

Le budget du Fonds devra être approuvé avant la fin de l'année scolaire, afin que dès ce moment, le nombre et le montant des bourses à allouer pour l'année suivante puissent être déterminés et que les demandes puissent être introduites aussitôt connu le résultat des examens.

Enfin, le récipiendaire devra être avisé dans un délai réduit du rejet ou de l'admission de sa demande, et dans ce dernier cas être mis en possession de l'allocation mensuelle, dès le début de l'année académique.

G. CISELET.

gestudeerde beroepen te vermijden, zal dit wetsvoorstel zo vlug mogelijk moeten aangevuld worden door de invoering van een toelatingsexamen, waardoor de kandidaten tot hogere studiën zullen geschikt worden, ongeacht of zij al dan niet beursstudenten zijn.

* * *

Om van het Rijksfonds voor studietoelagen te kunnen genieten, zal het volstaan dat de candidaat door het voltooien van zijn humaniora en door het slagen in het toelatingsexamen bewezen heeft dat hij geschikt is om de cursussen van het hoger onderwijs te volgen en dat hij laat blijken dat hij niet beschikt of dat zijn familie niet beschikt over voldoende inkomsten om hem in staat te stellen de door hem gekozen studiën aan te vatten of te voltooien.

De maatstaven voor het begrip « voldoende inkomsten », die uiterst veranderlijk zijn volgens de omstandigheden, zullen bij koninklijke uitvoeringsbesluiten vastgesteld worden.

Het voorstel bepaalt evenwel dat het hulpgeld slechts voor een gedeelte kan verleend worden, zo de geldelijke toestand van de student of van zijn familie zulks verantwoordt.

De toelage zal ingetrokken worden zohaast de betrokkene financieel bij machte zal zijn om zijn studiën voort te zetten; zij zal eveneens ophouden zo de student niet slaagt in het jaarlijks examen, hetzij tijdens de zittingstijd van Juli, hetzij tijdens de zittingstijd van October.

De toelagen worden verleend zonder verplichting tot terugbetaling.

Het voorstel regelt het beheer van het Fonds. Uitvoeringsbesluiten zullen later getroffen worden om de werking er van meer in bijzonderheden te omschrijven.

Vóór alles is van belang dat de raad van beheer de nodige eigen macht en bevoegdheid bezit opdat zijn beslissingen onmiddellijk uitwerking zouden hebben en niet zouden lamgelegd worden door de traagheid die eigen is aan de ministeriële departementen.

De begroting van het Fonds zal vóór het einde van het schooljaar dienen goedgekeurd, opdat het aantal en het bedrag der voor het volgend jaar toe te kennen beurzen van dat ogenblik af kunnen bepaald worden en opdat de aanvragen kunnen ingediend worden zohaast de uitslag der examens gekend is.

Ten slotte zal de aanvrager binnen een beperkte termijn moeten verwittigd worden dat zijn aanvraag verworpen of aangenomen is, en in dit laatste geval in het bezit gesteld worden van de maandelijke toelage, van af het begin van het academiejaar.

Proposition de loi instituant un Fonds national d'allocations d'études.

ARTICLE PREMIER.

Il est institué sous la dénomination « Fonds National d'Allocations d'Etudes », un établissement public dont l'organisation et le fonctionnement seront réglés par arrêté royal.

Le Fonds d'Allocations a pour objet d'accorder des bourses d'études aux étudiants qui réuniront les conditions scientifiques et matérielles déterminées, tant par la présente loi que par les arrêtés qui en régleront l'exécution.

Le conseil d'administration du Fonds fixera chaque année le nombre et le montant des bourses à allouer.

ART. 2.

Pourront solliciter le bénéfice d'une bourse :

1° les jeunes gens des deux sexes, de nationalité belge, ayant terminé leurs études moyennes du degré supérieur et ayant réussi l'examen d'admission, soit à l'une des quatre universités du pays, soit à l'un des établissements d'enseignement supérieur reconnus comme tels par arrêté royal,

2° les jeunes gens des deux sexes ayant déjà réussi les examens d'une ou de plusieurs années d'études supérieures dans les mêmes établissements,

à la condition qu'ils ne disposent pas personnellement, ou que la famille à laquelle ils sont à charge ne dispose pas de revenus suffisants pour leur permettre d'entreprendre des études supérieures ou de poursuivre les études commencées.

Les critères permettant de fixer la notion du « revenu suffisant » seront déterminés par les arrêtés d'exécution de la présente loi.

ART. 3.

Le montant des bourses devra permettre à l'étudiant de payer annuellement :

son inscription à la faculté choisie;

les livres et le matériel scientifique exigés;

ses frais d'entretien et de subsistance de préférence sous forme de pension dans un home d'étudiants dont une partie des places serait réservée par priorité aux boursiers.

L'intervention dans ces dépenses pourra n'être que partielle si les revenus de l'étudiant ou de la famille dont il dépend le justifient suivant les critères admis.

L'allocation de la bourse se fait annuellement, mais doit se poursuivre durant toutes les études à la condition que l'étudiant demeure dans les mêmes conditions matérielles et qu'il réussisse chaque examen de fin d'année.

Wetsvoorstel tot instelling van een Rijksfonds voor studietoelagen.

EERSTE ARTIKEL.

Onder de benaming : « Nationaal Fonds voor Studietoelagen » wordt een openbare instelling tot stand gebracht waarvan de inrichting en de werking bij koninklijk besluit worden geregeld.

Het Toelagefonds heeft tot doel studiebeurzen te verlenen aan studenten die voldoen aan de, zowel bij deze wet als bij de besluiten ter uitvoering er van, bepaalde wetenschappelijke en stoffelijke voorwaarden.

De raad van beheer van het Fonds stelt elk jaar het aantal en het bedrag der toe te kennen beurzen vast.

ART. 2.

Kunnen het genot van een beurs aanvragen :

1° de jongelieden van beiderlei geslacht, van Belgische nationaliteit, die hun middelbare studiën van de hogere graad voltooid hebben en geslaagd zijn in het toelatingsexamen, hetzij tot een der vier universiteiten van het land, hetzij tot een van de als dusdanig bij koninklijk besluit erkende inrichtingen voor hoger onderwijs,

2° de jongelieden van beiderlei geslacht, die reeds geslaagd zijn in de examens van één of meer jaren hogere studiën in dezelfde inrichtingen,

onder voorwaarde dat zij niet persoonlijk beschikken of dat de familie die hen ten laste heeft niet beschikt over voldoende inkomsten om hen in staat te stellen hogere studiën aan te vangen of de reeds aangevangen studiën voort te zetten.

De maatstaven waarnaar het begrip « voldoende inkomsten » wordt bepaald, worden bij de besluiten ter uitvoering van deze wet vastgesteld.

ART. 3.

Het bedrag van de beurzen moet de student in staat stellen jaarlijks te betalen :

zijn inschrijving in de gekozen faculteit;

de vereiste boeken en wetenschappelijk materieel;

zijn kosten van onderhoud en voeding, bij voorkeur onder vorm van een pensioen in een tehuis voor studenten, waarvan een deel der plaatsen bij voorrang de beursstudenten zou voorbehouden worden.

Het bijdragen tot die uitgaven kan slechts ten dele geschieden, wanneer de inkomsten van de student of van de familie van wie hij afhangt zulks, volgens de erkende maatstaven, rechtvaardigen.

Het toekennen van de beurs geschiedt jaarlijks, maar moet gedurende de ganse loop van de studiën voortgezet worden, onder voorwaarde dat de student in dezelfde materiële omstandigheden blijft verkeren en hij in elk jaarlijks examen slage.

ART. 4.

Le Fonds tire ses ressources :

1° des subsides qui lui sont accordés par le Département de l'Instruction Publique;

2° des legs, donations et libéralités de toutes natures dont il est gratifié;

3° du remboursement éventuel, soit total, soit partiel, du montant des bourses par leurs bénéficiaires postérieurement à leurs études universitaires.

ART. 5.

Le Fonds a capacité de faire tous actes juridiques relatifs à l'accomplissement de sa mission légale dans les limites de l'arrêté organique. Il a notamment capacité de recevoir des dons et legs ainsi que d'acquérir ou de posséder des immeubles aux fins d'assurer l'hébergement des boursiers.

ART. 6.

Le Fonds est dirigé par un conseil d'administration composé de douze personnes nommées par le Roi pour un terme renouvelable de quatre ans.

Huit membres du conseil seront désignés parmi les professeurs des quatre universités et des établissements d'enseignement supérieurs visés par la présente loi.

Quatre membres seront choisis parmi les anciens étudiants sur une liste double présentée par les organisations estudiantines les plus représentatives.

Le conseil est renouvelé par moitié tous les deux ans.

Le Roi désigne les membres dont les mandats expirent après les deux premières années à partir de la création du Fonds.

Le président et le secrétaire du Fonds sont nommés par le Roi en dehors des membres du conseil et pour un terme non renouvelable de six ans. En cas de partage des voix au conseil, celle du président est prépondérante.

Les titulaires des mandats au conseil cessent leurs fonctions à la fin de l'année dans laquelle ils atteignent l'âge de 65 ans.

ART. 7.

Le Fonds est placé sous la tutelle du Ministère de l'Instruction Publique, qui désignera un commissaire du Gouvernement et un suppléant qui assisteront de droit, l'un à défaut de l'autre, avec voix consultative, aux réunions du conseil d'administration.

Si une décision prise par le conseil est contraire à la loi, aux statuts ou à l'intérêt général, le commissaire du Gouvernement introduira dans un délai de cinq jours, un recours auprès du Ministre.

ART. 4.

Het Fonds haalt zijn middelen :

1° uit subsidiën die het toegewezen krijgt door het Departement van Openbaar Onderwijs;

2° uit legaten, schenkingen en giften van elke aard, die het verkrijgt;

3° uit eventuele hetzij, algehele, hetzij gedeeltelijke terugbetaling, van het bedrag der beurzen door hun begunstigden, na voltooiing van hun universitaire studiën.

ART. 5.

Het Fonds bezit rechtsbekwaamheid om alle rechtshandelingen te verrichten betreffende het volbrengen van zijn wettelijke opdracht, binnen de perken van het organiek besluit. Het bezit namelijk bekwaamheid om schenkingen en legaten te ontvangen, alsmede om onroerende goederen te verkrijgen of te bezitten, ten einde de beursstudenten huisvesting te verstrekken.

ART. 6.

Het Fonds staat onder leiding van een raad van beheer, samengesteld uit twaalf personen, door de Koning benoemd voor een hernieuwbare termijn van vier jaar.

Acht leden van de raad worden aangewezen onder de professoren der vier universiteiten en der bij deze wet bedoelde inrichtingen voor hoger onderwijs.

Vier leden worden door de oud-studenten gekozen op een tweevoudige lijst, voorgedragen door de meest representatieve studentenverenigingen.

Om de twee jaren wordt de raad met de helft vernieuwd.

De Koning wijst de leden aan wier mandaten verstrijken na de eerste twee jaren, te rekenen van af de oprichting van het Fonds.

De voorzitter en de secretaris van het Fonds worden, buiten de leden van de raad en voor een niet hernieuwbare termijn van zes jaar, door de Koning benoemd. Bij staking van stemmen in de raad, beslist de stem van de voorzitter.

De titularissen van mandaten in de raad staken hun functies bij het einde van het jaar, waarin zij 65 jaar oud worden.

ART. 7.

Het Fonds staat onder het toezicht van het Ministerie van Openbaar Onderwijs, dat een Regeringscommissaris en een plaatsvervanger aanwijst, die rehtens, de ene bij ontstentenis van de andere, de vergaderingen van de raad van beheer met raadgevende stem bijwonen.

Is een beslissing van de raad strijdig met de wet, de statuten of het algemeen belang, dan dient de Regeringscommissaris binnen een termijn van vijf dagen beroep bij de Minister in.

La décision incriminée deviendra définitive, si, dans le délai de quinze jours à dater du recours, le Ministre n'a pas notifié sa décision d'annulation.

Ces délais se comptent en ce qui concerne le commissaire ou son suppléant, à dater du jour de la réunion à laquelle la décision a été prise, soit en sa présence, soit après qu'il y eut été régulièrement convoqué.

ART. 8.

Au début de chaque année, le conseil d'administration établit le budget du Fonds pour la prochaine année académique. Ce budget est soumis au Ministre de l'Instruction Publique et déposé par lui sur le bureau des Chambres avant le 1er mars.

Le budget et les comptes comportent toutes les ressources et toutes les dépenses du Fonds, sans distinction d'origine.

Le budget est publié au *Moniteur* dans la première quinzaine de la gestion. Y sont annexés comme pièces justificatives : le bilan, le compte des résultats, le rapport relatif à la dernière gestion ainsi que la dernière situation mensuelle de la gestion en cours au moment du dépôt du budget.

L'approbation de ce budget par les Chambres est considérée comme acquise par le vote qu'elles émettent sur la subvention portée au budget du Ministère de l'Instruction Publique.

ART. 9.

Au 31 juillet de chaque année, il est dressé par le conseil d'administration le bilan et le compte de l'exercice écoulé. Ces documents sont transmis dans les trente jours au Ministre et sont soumis à la Cour des Comptes dans le même délai. La Cour des Comptes organise, à l'intervention de son réviseur, un contrôle sur place et le charge de certifier la régularité de certaines écritures.

ART. 10.

Le Fonds est assimilé à tous points de vue à l'Etat en ce qui concerne l'application des lois d'impôts.

ART. 11.

Tous les deux ans, le Gouvernement fait rapport aux Chambres sur l'exécution de la présente loi.

G. CISELET.
A. BUISSERET.
R. CATTEAU.

De bestreden beslissing wordt definitief, indien binnen een termijn van vijftien dagen ingaande met het beroep, de Minister van zijn beslissing tot vernietiging geen kennis heeft gegeven.

Die termijnen gaan voor de commissaris of zijn plaatsvervanger in, de dag van de vergadering waarop de beslissing werd genomen, hetzij in zijn aanwezigheid, hetzij nadat hij regelmatig was opgeroepen.

ART. 8.

Bij de aanvang van elk jaar, maakt de raad van beheer de begroting van het Fonds voor het aanstaand academiejaar op. Die begroting wordt aan de Minister van Openbaar Onderwijs onderworpen en door hem vóór 1 Maart bij de Kamers ingediend.

De begroting en de rekeningen behelzen alle middelen en alle uitgaven van het Fonds, ongeacht hun oorsprong.

De begroting wordt binnen de eerste vijftien dagen van het beheersjaar in het *Staatsblad* bekendgemaakt. Worden er als verantwoordingsstukken bijgevoegd : de balans, de uitkomstenrekening, het verslag over het laatste beheer, alsmede de jongste maandstand van het lopend beheer bij de indiening van de begroting.

De bewilliging van die begroting door de Kamers wordt geacht te zijn verkregen door de stemming, welke zij uitbrengen over de toelage uitgetrokken op de begroting van het Ministerie van Openbaar Onderwijs.

ART. 9.

Per 31 Juli van elk jaar, wordt door de raad van beheer de balans en de rekening over het afgesloten dienstjaar opgemaakt. Die stukken worden binnen dertig dagen aan de Minister overgezonden en binnen dezelfde termijn aan het Rekenhof onderworpen. Het Rekenhof regelt, door toedoen van zijn revisor, een contrôle ter plaatse en gelast hem de regelmatigheid van sommige schrifturen te bevestigen.

ART. 10.

Het Fonds wordt voor de toepassing der belastingwetten in alle opzichten met de Staat gelijkgesteld.

ART. 11.

Om de twee jaar brengt de Regering bij de Kamers verslag over de uitvoering van deze wet uit.